

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΒΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΓΝΙΔΙΟΥ

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΑΡΔΑ

Αν. καθηγητή Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του ΑΠΘ
π. Γενικού Γραμματέα Εμπορίου και Προστασίας της του Καταναλωτή

Το παιγνίδι δεν έχει πάντοτε ευνοϊκές επιπτώσεις στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς των παιδιών. Υπάρχουν παιγνίδια, συμβατικά και ηλεκτρονικά, που προβάλλουν ή ακόμη προωθούν τη βία. Το πρόβλημα αυτό δεν θεωρείται εύκολο ως προς την επίλυσή του, καθώς σωρεία διαφωνιών εγείρεται ανάμεσα στους ειδικούς αναφορικά με τον προσδιορισμό της βίας ως συστατικό στοιχείο ενός παιγνιδιού. Παρόλα αυτά, οι δυσμενείς επιπτώσεις των παιγνιδιών αυτών, όπως και των τηλεοπτικών εκπομπών που προβάλλουν τη βία, είναι ορατές μέσα από την επιθετικότητα που αναπτύσσουν συχνά οι ανήλικοι.

Το θέμα των δυσμενών επιπτώσεων των παιγνιδιών στη ψυχική υγεία των παιδιών απασχόλησε κατ' επανάληψη το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Επερωτήσεις Ευρωβουλευτών αφορούσαν στις δυσμενείς επιδράσεις που ασκούν τα παιγνίδια βίντεο, οι κούκλες που φαίνεται ότι έχουν κακοποιηθεί, τα πολεμικά σενάρια που δίνονται μέσα από παιδικά ηλεκτρονικά παιγνίδια κ.ά.

Ενδεικτικά, παρατίθενται κάποιες παλαιότερες απαντήσεις του κου Μπονίνο εξ' ονόματος της Επιτροπής στις σχετικές επερωτήσεις. «Δεν είναι δυνατό για την Επιτροπή να παρέμβει, βάσει της Οδηγίας 88/378...», στο όνομα της ψυχικής υγείας του παιδιού, καθόσον η εν λόγω Οδηγία αναφέρεται μόνο στην προστασία της σωματικής του υγείας.

Επίσης τονίστηκε ότι «Η παρέμβαση ή η ρύθμιση όσον αφορά στις ηθικές ή ψυχολογικές βλάβες που μπορούν να προξενήσουν τα παιγνίδια εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών»...

«...τα κράτη μέλη μπορούν να εμποδίσουν την εμπορία των παιγνιδιών για λόγους δημόσιας ηθικής ή δημόσιας τάξης βάσει του άρθρου 36 της συνθήκης της ΕΚ εφόσον τα μέτρα που θεσπίζουν είναι ανάλογα με τους στόχους της προστασίας».

Η υπάρχουσα νομοθεσία επικεντρώνει τη προσοχή της σε θέματα αναφορικά με τη σωματική υγεία του παιδιού. Αναλυτικότερα, η Υπουργική απόφαση του 1989 που προσάρμοζε στην Ελληνική νομοθεσία την Οδηγία του Συμβουλίου της ΕΚ 88/378 σχετικά με την ασφάλεια των παιγνιδιών καθιερώνει το σήμα CE. Παιγνίδια που δεν φέρουν το εν λόγω σήμα μπορεί να θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια και υγεία των παιδιών, οπότε εμποδίζεται η κυκλοφορία τους. Κάποια τροπολογία στην Οδηγία 88/378 θα μπορούσε ενδεχομένως να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των παιδιών που αφορούν στην ψυχική τους υγεία που επηρεάζεται από τα παιγνίδια που εισάγουν την βία.

Επίσης, η εν λόγω Υπουργική απόφαση αναφέρει τους κινδύνους που εμποδίζουν την χρήση των παιγνιδιών. Αυτοί συνδέονται με την ευφλεκτικότητα των υλικών, τις χημικές τους ιδιότητες, τα ραδιενεργά στοιχεία κλπ

Τέλος ο Νόμος 2251/94 στο άρθρο 7 αναφέρεται στην προστασία της υγείας και ασφάλειας των προσώπων, τονίζοντας ότι προϊόντα που

παρουσιάζουν σοβαρούς και άμεσους κινδύνους για την ασφάλεια και υγεία των καταναλωτών, δεσμεύονται προληπτικώς από την κατά περίπτωση αρμοδία αρχή.

Έτσι, παιχνίδια κατασκευασμένα από υλικά που βλάπτουν τα παιδιά μπορούν να μείνουν εκτός αγοράς χωρίς καμία άλλη συμπληρωματική ρύθμιση.

Το κύριο πρόβλημα λοιπόν που έχουν να αντιμετωπίσουν τα ενδιαφερόμενα κράτη στην ΕΕ σχετίζεται με τα ακατάλληλα παιχνίδια τα οποία κρίνονται ότι βλάπτουν τον ψυχικό τους κόσμο, θίγοντας την κοινωνική, πνευματική και ηθική τους ευημερία.

Το πρόβλημα αυτό μπορεί να λυθεί με τη βοήθεια ενός ευέλικτου μηχανισμού προστασίας τους παιδιού. Ο τελευταίος οφείλει να παρεμβαίνει αποτελεσματικά πριν την κυκλοφορία του παιχνιδιού στην αγορά χωρίς να προκαλεί όμως δύο τύπους προβλημάτων στο εμπόριο.

Ο πρώτος αφορά στην ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων στο πλαίσιο του ενδο-κοινοτικού εμπορίου. Ειδικότερα, ο οποιοσδήποτε μηχανισμός προστασίας του παιδιού από τα εν λόγω παιχνίδια δεν πρέπει να θεωρηθεί ως μέτρο μη δασμολογικού χαρακτήρα που παρεμποδίζει τις ανταλλαγές στην Κοινότητα, κινούμενο λοιπόν στο πλαίσιο των σχετικών οδηγιών της ΕΕ.

Ο δεύτερος αφορά στο δια-κοινοτικό εμπόριο. Έτσι, η όποια πολιτική μας υπέρ της προστασίας του παιδιού δεν πρέπει να προσκρούει στις διεθνείς συμφωνίες που υπέγραψε η ΕΕ με αντικείμενο το άνοιγμα του εμπορίου στο διεθνή ανταγωνισμό.

Τα ακατάλληλα παιχνίδια (συμβατικά και ηλεκτρονικά) έχουν απασχολήσει κατ' επανάληψη τις αρμόδιες υπηρεσίες ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η Αγγλία και η Γαλλία διεξήγαγαν επιστημονικές μελέτες αναφορικά με τους κινδύνους επιληψίας που συνδέονται με τη χρήση παιχνιδιών βίντεο.

Η Γαλλία εξέδωσε κανονιστικές διατάξεις με τις οποίες θεσπίζονται απαιτήσεις επισήμανσης για τα παιχνίδια βίντεο, τα λογισμικά και τις κονσόλες παιχνιδιών βίντεο. Έτσι ενημερώνεται ο καταναλωτής για τους κινδύνους επιληψίας που συνδέονται από την μια πλευρά με τη χρήση των εν λόγω παιχνιδιών σε ορισμένα άτομα και από την άλλη με τις προφυλάξεις που πρέπει να λαμβάνονται κατά τη χρήση των παιχνιδιών αυτών.

Τα υπό εξέταση παιχνίδια είναι ένα από τα προβλήματα που σχετίζονται με τη ψυχική υγεία του παιδιού. Οι τηλεοπτικές εκπομπές παιδικών έργων που προωθούν τη βία, η προβολή ακατάλληλων έργων κατά τις πρωινές ώρες, διαφημιστικά μηνύματα, που αναφέρονται σε ενήλικες και δίνονται εμβόλιμα κατά τις παιδικές εκπομπές κλπ αποτελούν την άλλη όψη του ίδιου προβλήματος.

Έτσι τα σύγχρονα κράτη κινούνται ανάμεσα σε συμπληγάδες επιδιώκοντας να προστατεύσουν, από την μια πλευρά τον ψυχικό κόσμο του παιδιού και των πολιτών τους γενικότερα, μη οδηγώντας από την άλλη τις κοινωνίες, μέσω αυταρχικών παρεμβατικών μηχανισμών (λογοκρισίας κλπ), σε ανεπιθύμητες εξελίξεις.

Η απαγόρευση παιχνιδιών με δυσμενείς επιπτώσεις στη ψυχική υγεία των παιδιών, η εποπτεία έργων βίας κά είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά σε μια κοινωνία όπου ο διάλογος και η κριτική αποτελούν ζωντανά της στοιχεία.

Επιστημονικές μελέτες, που επισημαίνουν τις δυσμενείς επιπτώσεις που ασκεί κάθε μορφής βία στα παιδιά, δεν αποτελούν ασκήσεις επί χάρτου.

Τα κατ' επανάληψη θλιβερά γεγονότα στις ΗΠΑ με θύματα προκαλούμενα από πρωταγωνιστές οπλοφόρους ανήλικα παιδιά, το αποτρόπαιο έγκλημα της δολοφονίας του δίχρονου Τζ. Μπλάνγκερ από δύο δεκάχρονα αγόρια στην Αγγλία το 1993 και τόσα άλλα παρόμοια γεγονότα, παραμένουν ζωντανά στη μνήμη πολλών, αποδεικνύοντας τα συμπεράσματα των προαναφερθεισών μελετών.

Αυτές αποτελούν μια σημαντική πηγή άντλησης πληροφοριών ικανών προστατεύσουν το παιδί από παιγνίδια και θέαμα που εισάγουν τη βία, με τις κατάλληλες παρεμβάσεις.